HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

למ"ד מזרח ומערב א] הכי יתבי ☜ ולמאן דאמר לפון ולרוח יתבי הכי: **כשלמא למ"ד לפון ודרום שפיר.** ב] דלמ"ד לא חפסר שלא יהא מקלת מן השולחן בדרום מערב דאי חפסר לימסר [ג] שולחנות של עשר אמות בעשר אמות (ג) חפ"ה ד] דאמאי טפח לא הוי לי' מחיצ' ה] **אלא למ"ד מזרח ומערב.** ה] הוא החוכך והרוחב אינו מלפון ללרום אבל מכדי שורה הלפונית כמה מרוחקת מכותל לפוני שתי אמות ומחצה סיכו [ו] כדאיס המוסיפים שני סלדיים יכולים להלך זה בלד זה כלאמריכן במתני' (ס) דאיכא היו מסלדין בצפ ואי אפשר לומר שהיו מסלדין בלפון ודרום ליכא למיפרך הכי לדידיה הוי רוחבו ממזרח למערב ושורה מערבית משום דמוכל מערבי שתי אמות ומחצה ואמה רוחב דשולחן ושתי אמות ומחצה דשולחן ושתי אמות ומחצה דשולחן מכאן ואילך מסלדין בלפון ודרום ואי אפשר לומר שהיו מסלדין בלפון ומערב דאי הכי אמאי לא חפסר שלא יהא מקלת מן השולחן בדרום מערב דאי חפסר לימסר [ג] שולחנות של עשר אמות בעשר אמות (ג) חפ"ה ד] דאמאי טפח לא הוי לי' מחיצ' ה] **אלא למ"ד מזרח ומערב.** ה] הוא החוכך והרוחב אינו מלפון ללרום אבל מכדי שורה הלפונית כמה מרוחקת מכותל לפוני שתי אמות ומחצה ואמה דידה דאמתא בדרום מי סברת שלחן דמשה בהדייהו הוה ת"ר עשרה שלחנות עשה שלמה ולא היו מסדרין אלא על של משה שנאמר [1]ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה שנא' [2](את) מנורת הזהב ונרותיה לבער בערב רבי אלעזר בן שמוע אומר על כולם היו מסדרין שנאמר [3]את השולחנות ועליהם לחם הפנים ובכולן היו מדליקין שנאמר [4]את המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור ר' יוסי בר' יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השלחנות (ס) אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שלחנות שהיו במקדש [5]שנים שהיו באולם מבפנים [6]לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו [7]שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד (ס) ומנא לן דאין מורידין אמר רבי דאמר קרא [5]ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו ומנלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא [6]את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבם לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח [7]אשר שברת ושמתם בארון (ס) תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון (סימן ביט"ל סר"ח ושכ"ח) אמר ריש לקיש פעמים שביטולה

בשלמא למאן דאמר צפון ודרום שפיר אלא למאן דאמר מזרח ומערב מכדי שלחן כמה [8]משוך מן הכותל שתי אמות ומחצה ואמה דידה ושתי אמות ומחצה דביני ביני ואמה [9] ושתי אמות ומחצה דביני ביני ואמה דידה אישתכח דקאכיל שולחן פלגא דאמתא בדרום מי סברת שלחן דמשה בהדייהו הוה ת"ר עשרה דמידלי ליה ומנח ליה ומיתתי להו לדידהו פורתא בתלמיד היושב לפני רבו ת"ר עשרה שלחנות עשה שלמה ולא היו מסדרין אלא על של משה שנאמר [1]ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה שנא' [2](את) מנורת הזהב ונרותיה לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור ר' יוסי בר' יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השלחנות (ס) אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שלחנות שהיו במקדש [3]שנים שהיו באולם מבפנים [4]לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו [5]שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד (ס) ומנא לן דאין מורידין אמר רבי דאמר קרא [6]ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו ומנלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא [7]את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבם לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח [8]אשר שברת ושמתם בארון (ס) תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון (סימן ביט"ל סר"ח ושכ"ח) אמר ריש לקיש פעמים שביטולה

ממשמע דמזרח ומערב א] הכי יתבי ולרוח יתבי הכי: **כשלמא למ"ד לפון ודרום שפיר.** ב] דלמ"ד לא חפסר שלא יהא מקלת מן השולחן בדרום מערב דאי חפסר לימסר [ג] שולחנות של עשר אמות בעשר אמות (ג) חפ"ה ד] דאמאי טפח לא הוי לי' מחיצ' ה] **אלא למ"ד מזרח ומערב.** ה] הוא החוכך והרוחב אינו מלפון ללרום אבל מכדי שורה הלפונית כמה מרוחקת מכותל לפוני שתי אמות ומחצה ואמה דידה דאמתא בדרום מי סברת שלחן דמשה בהדייהו הוה ת"ר עשרה דמידלי ליה ומנח ליה ומיתתי להו לדידהו פורתא בתלמיד היושב לפני רבו ת"ר עשרה שלחנות עשה שלמה ולא היו מסדרין אלא על של משה שנאמר [1]ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה שנא' [2](את) מנורת הזהב ונרותיה לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור ר' יוסי בר' יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השלחנות (ס) אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שלחנות שהיו במקדש [3]שנים שהיו באולם מבפנים [4]לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו [5]שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד (ס) ומנא לן דאין מורידין אמר רבי דאמר קרא [6]ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו ומנלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא [7]את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבם לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח [8]אשר שברת ושמתם בארון (ס) תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון (סימן ביט"ל סר"ח ושכ"ח) אמר ריש לקיש פעמים שביטולה

כריעה דכריימא מאי הנית ופשיפא מלית דכתיב לעיל דכריעה לא חשיב ית קדשי הקדשים כהדי היכל ופשיפא קא חשיב ית הקדשים כהדי היכל: **כמה** משוך מן הכותל שתי אמות ומחצה. כדתניא ביומא פרק תמר (דף נג.) ובקונטרס פירש טעמא שיהיו שני הכהנים הנושאים שני הסדרין יכולין להלך זה בגד זה: **מלמד** שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון. בפרק קמא דבבא בתרא (דף יד.) ממריש והלוחות מרכז שמה ורכתן שמה ועוניין ג' ושם כל אחת בפני עצמה היתה שמה על שמה לא חפסר לייתבן בארון זו אצל זו כ"ד טפחים ולרבעתן וארכו של ארון ל"מ ממש עשרה טפחים בתמה בת שמה ול' יהודה י"ב טפחים ומחצה דמתניתין בתמה בת ממה דתמתים ומחי מרכז ול"ל שהיו שברי לוחות מחת השלימות (ס) וכירושלמי דשקלים בפ' י"ג שופרות (ס"פ) דתנן תמיד נעשה בשלשה ומוקמו (ס) מוכן למרכז של מרכז ויכול לייתב לעיל מרבעתן זו אצל זו ברחבן ומכי נמי מיתב בפרק בתרא דתענית ירושלמי והס"ם שלנו נמי דקאמר בג"ב (דף יד.) מרכז שמה ורחבן שמה ומכי נמי מיתב בפרק בתרא דתענית ירושלמי ורחבן שמה מצית למימר דמיירי בין שתיהן כשהיו זו אצל זו ברחבן והא דקאמר כמה לוחות מוכנות בארון י"ב טפחים היינו בין לוחות ושברי לוחות כשהיו מונחות זו אצל זו (ס) מרכז למרכז של ארון: יכול

ממשה למשה של זו בגד למשה של זו מי חפסר לממה ממש שולחנות של עשר אמות ומחצה ואמה (ס) כיון דעשר אמות בעשר אמות חפ"ס ו) כיון דעפי ליה טפח לא הוי לה מקיף ליה: **אלא למ"ד מזרח ומערב.** ה] הוא החוכך והרוחב מכדי שורה הלפונית כמה מרוחקת מכותל לפוני שתי אמות ומחצה ואמה [1]דמשך מן הכותל שתי אמות ומחצה ואמה דביני ביני ואמה ואמה דידה ושתי אמות ומחצה דביני ביני ואמה דידה ושתי אמות ומחצה דביני ביני ואמה דידה דאמתא בדרום שולחן פלגא דאמתא בדרום מי סברת שלחן דמשה בהדייהו הוה ת"ר עשרה דמידלי ליה ומנח ליה ומיתתי להו לדידהו פורתא בתלמיד היושב לפני רבו ת"ר עשרה שלחנות עשה שלמה ולא היו מסדרין אלא על של משה שנאמר [2]ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה שנא' [3](את) מנורת הזהב ונרותיה לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור ר' יוסי בר' יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השלחנות (ס) אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שלחנות שהיו במקדש [4]שנים שהיו באולם מבפנים [5]לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו [6]שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד (ס) ומנא לן דאין מורידין אמר רבי דאמר קרא [7]ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו ומנלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא [8]את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבם לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח [9]אשר שברת ושמתם בארון (ס) תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון (סימן ביט"ל סר"ח ושכ"ח) אמר ריש לקיש פעמים שביטולה

מזרח

טו"ר לפון

דמשה כהדייהו סוה יסיב. ז] בתמצע ממש [ח] **לגיבעי שתי** ט) (תמות) הפרסות של שתי אמות ומחצה: **לא דמידלו ליה ומנח ליה כו'.** שלח מ] יהא ס) מוחב ביניהם ממש שלח משקל שלא מערב ולמאן מכוון כנגד חויר שבין שתי הפרסות דהשתא ליכא שלא חלא הפרסה: **כשלמיד היושב לפני רבו.** נמוך הימנו כך תוחם של שלמה נמוכין מאד משה דבית המקדש היה משופע ונלד מערב ז] מנגידה יומר: **ומיפתי** יא] **ליה פורפא.** מוסיפה לגד מזרח בתקום נמוך: **אם השלמן.** לשון יחיד: **על כולן היו מסדרין.** פעמים בזה פעמים בזה: **שנים שהיו באולם מבפנים.** שלא פתח ההיכל לתוך של כתף ותוך של זהב. והאי דקאי הכא בכתף ובמתניתין [ע"ב] שייך משום דשייך לבן בכתף: **בכניסתו.** כשמגיעין לפתח מניחין אותו עליו ועומדין לפוף: **ועל של זהב ביציאתו.** ושם היה מונח על סיוקטרו בשביל בקטרת מתני' [שם]: **שמעלין בקודש.** כגון בכניסתו מניחו על של כתף וכשמגיע להיכל מסדר על של משה שמפוסה זהב הרי עלייה ולא מורידין לכך ביציאתו מניחו על של זהב: **ויקם משה את המשכן וגו'.** מדריסיה וסיפיה דקרא נלמוד הקמה לתפי' בנחות שלמון לא הורד שמע מינה אין מורידין ואי נמי שלא סייעוהו אחרי הכהנים בהקמת העמודים והמלבנים ס"מ אין מורידין לפיכך לא נתעסקו בו אחרים. ל"א מעיקרא ויקם משה את המשכן (שמות מ) דהיינו ירישות שמפחילה פורס הסיריעות ולא סוריל בהקמת העמודים והמלבנים שלא אחז הסיריעות בידו עד שהקים כולן: **אשר שברת ושמתם בארון.** שיעיס הכהנים בארון:

שיטולה

ויקם משה את המשכן. אית דמתפרשי שהוא עצמו התחילו להקימו והוא הקימו כולו ולא אחר:

1. ויעש שלמה את כל הכלים אשר בית יי את מזבח הזהב ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים
2. מלכים א ז מח
3. ומקטרים לידוה עלות בבקר בבקר וכערב בערב וקטרת סמים ומערכת לחם על השלחן הטהור ומנורת הזהב ונרתיה לבער בערב בערב כי שמרים אנחנו את משמרת יהוה אלהינו ואתם עזבתם אתו: דברי הימים ב יג א
3. ויעש שלמה את כל הכלים אשר בית האלהים ואת מזבח הזהב ואת השלחנות ועליהם לחם הפנים:
דברי הימים ב ד יט
4. ואת המנרות ונרתיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור:
דברי הימים ב ד כ
5. ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו:
6. את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אתם רקעי פחים צפוי למזבח כי הקריבם לפני יי ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל:
במדבר יז ג
7. ואכתב על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת ושמתם בארון:
דברים י ב

רבינו גרשום

בשלמא למאן דאמר אורכו כלפי צפון מדרום הפתח קיימי והוו תרי דרי שפיר דאית להו רוחא סגיא אלא למאן דאמר מזרח ומערב שאורכן לרחבו של בית ורחבן מצפון לדרום מכדי שלחן כמה משוך מן הכותל השורה הסמוכה לכותל צפון שתי אמות ומחצה. לכך משוך כך כדי מקום הילוך שני כהנים זה בצד זה המכניסין עומדין בצפון ופניהם בדרום והמוציא וכו' ותרי גברי לא מסתדי להו ברווחא אלא בתרי ופלגא. ואמה דידיה. דרחבו של שלחן: ושתי אמות ומחצה שבין שורה הראשונה לשלחן של משה. ואמה דידיה דרחבו של שלחן משה הרי ד' אמות: ושתי אמות ומחצה שבינו לשורה השנית ואמה דידיה. של רחב השלחנות של שורה שני הרי י' אמות ומחצה: אשתכח דקא אכיל דרא השנית פלגא דאמתא ממחציתו של היכל של צד דרום והוי שלחן בדרום: ושמונה הכי קא בעי ב' אמות ומחצה בין כל שורה ושורה כדי שיכול לסדר הלחם באויה שלחן שירצה: מי סברת דשלחן דמשה בהדייהו בין ב' השורות הוה קאי דקא חשבת דאכיל פלגא דאמה בדרום. לא דמדלי ליה השלחן של משה חוץ מב' השורות למעלה לצד מערבי שכלפי בית קדשי הקדשים היה גבוה הקרקע יותר מן ההיכל ומיתתי להו לדידהו. לב' השורות כלפי מזרח פורתא ומקרבן זו אצל זו שלא יהא ביניהן אלא שתי אמות ומחצה ולא יהו אוכלות בדרום כלל והוי ב' השורות למטה ושלחן של משה למעלה כתלמיד הישוב לפני רבו: ועל כולן היו מסדרין. על איזה שירצה: דאמר קרא

הגהות הב"ח

(ו) גב' ומאי דידיה וכ' ממות ומחצה דביני ביני ואמה דידה וב' אמות ומחצה **דביני ביני ואמה דידיה** משמיה: (ז) **שם** מה לי מקיים לה השלחנות ועליהם לחם הפנים אלו ב"ש ומיפתי לשער ומיפתי זהב נמתק: (ח) רש"י ד"ה בשלמא למ"ד לפון ודרום וכו' בשער ממות מ"מ ל"ל אפי' טפח: (ד) ד"ה אלא למ"ד מזרח וכו' נבי כדי מרון ואמה דידיה שהיה רוחב לתוכו אמה ושתי אמות:

מוסף רש"י

משוך מן הכותל שתי אמות ומחצה. מרוחק מן הכותל לפוני שתי אמות ומחצה, שיעור דרך שני כהנים זה אצל זה המסדרין שתי מערכות של לחם הפנים בשבת, ומצותו למסדן ולסלקן יחד ולהדבקה נכנסין שניס מלד זה של שלחן לסלק את המערכה העליונה של לחם הפנים וניס מלד זה לסדר המלבה (יומא לג:). על פתח הבית. אלל פתח ההיכל בכניסתו ולא היו ממיתין לוחו סם אלא להלאותו שמעלין בקדש ובשעת מיתה על של שיש ומיד מיטלו בהיכל ומסדרו על של זהב זה של משה, ועל של זהב ביציאתו על שיוקטרו בזיכין כדקתני לקמן (להלן ע"ב). **אשר שברת.** קרא יתירה הוא למתמיה לדרשה (ב"ב יד:). **שברי לוחות מונחים בארון.** בדכתיב (דברים י) אשר שברת ושמתם בארון, אף הסכרים משם בארון. **מחמת אונסו.** שלמה לו שנעוכל בלוחך מזונות שהזכיר בו לכבודו (ברכות ח:).

שיטה מקובצת

ו) ומערב יתבי הכי: ז) שפיר [שולחנות]: ד) אפ"ה כיון (דאפילו) [דשפיר]: ח) ומערב הוי תיבת הוא נמחק: ט) שיהו שני: י) כר' הס"ד ומה"ד מי סברת שלחן דמשה: יא) תיבת אמות נמחק: יב) שלא היה:
י) מערב. גבוה: יא) ומיתתי. להו: